

Om Bidrag til Miljørapport

Opgaven

Foruden forslaget til indsatsprogrammet skal kommunen, som ved vandråd 2014, komme med et bidrag til Miljø- og Fødevarerministeriets udarbejdelse af en såkaldt miljørapport/Særlig MiljøVurdering (SMV).

Kommunen skal som berørte myndigheder høres over, hvilket indhold og miljøparametre der bør indgå i miljørapporten.

Baggrunden

Baggrunden for bestemmelsen er at give miljøministeren mulighed for at vurdere de miljømæssige konsekvenser af kommunens forslag til indsatsprogram for Mariager Fjord vandoplandet i forbindelse med udarbejdelse af den samlede bekendtgørelse om indsatsprogrammer.

Miljørapporten fastlægger, beskriver og evaluerer den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet ved gennemførelsen af vandområdeplanerne frem til og med 2027.

Miljø- og Fødevarerministeriet skal i miljørapporten på grundlag af vandområdeplanernes indhold og ud fra aktuel viden beskrive og vurdere de forhold, som kræves efter miljøvurderingsloven. Det er blandt andet, hvor dette er relevant, den sandsynlige væsentlige indvirkning af indsatserne på fx den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser, samt arkitektonisk og arkæologisk arv og det indbyrdes forhold mellem disse faktorer.

Bidraget

Kommunen har gennemgået alle vandområder/vandløb, i hovedopland 1.3 Mariager Fjord, hvor der foreslås indsatser og vurderet om der er en sandsynlig væsentlig indvirkning på miljøet. Resultatet ses i **Bidrag til Miljørapport** herunder.

Bilag 3.

Bidrag til Miljørapport for hovedopland 1.3 Mariager Fjord i forbindelse med vandområdeplan 2021-2027.

Nyt omløb i Døstrup Bæk ved Døstrup Mølleø (Vandplan 1 projekt)

Kommunen bidrager til Miljø- og Fødevarerministeriets miljørapport (SMV) der skal udarbejdes i forbindelse med udarbejdelse af indsatsprogrammet for Vandplan 2021-2027.

Rapporten beskriver og vurderer de forhold, som kræves efter miljøvurderingsloven. Det er blandt andet, hvor dette er relevant, den sandsynlige væsentlige indvirkning af indsatserne på fx den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser, samt arkitektonisk og arkæologisk arv og det indbyrdes forhold mellem disse faktorer.

Foreslåede virkemidler i oplandet

Af nedenstående tabel fremgår foreslåede virkemidler for hovedopland 1.3 Mariager Fjord i Vandplan 2021-27:

Virkemiddel	Type	Km/stk.
Udlægning af groft materiale	Mindre restaurering	4,7 km
Udskiftning af bundmateriale	Mindre restaurering	13,4 km
Genslyngning	Større restaurering	4,7 km
Kombi - Åbning af rørlagte strækninger med smårestaurering	Kombination større og mindre restaurering	0,6 km
Fjernelse af fysiske spærringer	Punkt-restaurering	17 stk.
*Restaurering hele ådale	Frivillig opg. 2	12,4 km

** Ikke finansierede indsatser pt.*

I alt foreslås der gennemført strækningsbaseret vandløbsrestaurering på ~25 km vandløbsstrækning, hvor der i nogle tilfælde kan være tale om at der benyttes flere virkemidler i samme vandområde.

Hertil skabes passage for flora og fauna ved at fjerne 17 spærringer og genåbne en enkelt rørlagt vandløbsstrækning (0,6 km) og, hvilket ligeledes bidrager til opfyldelse af miljømålene.

I alt vil indsatserne bidrage til at fremme målopfyldelse i 16 vandløb/vandområder.

Endelig er der inden for rammen af den frivillige opgave 2, foreslået en større ådalsindsats i 12,4 km vandløb. For dette virkemiddel gælder dog, at det ikke vides om der kan skaffes finansiering hertil og om de kommer til at indgå i indsatsprogrammet for vandområdeplan 2021-2027.

Tiltagene er i flere tilfælde en forudsætning for at der kan skabes gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper i Natura2000 områder.

Vurdering af indvirkning på miljøet

Indvirkning på den biologiske mangfoldighed, flora og fauna

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna påvirkes positivt af tiltag, der forbedrer de fysiske forhold i vandløbene. Dels skaber det bedre og flere livsbetingelser for den akvatiske flora og fauna og dels kan nogle af virkemidlerne resultere i mere varieret natur op til vandløbene (genslyngning m.m.). Fjernelse af spærringer resulterer i bedre spredning og vandring for flora og fauna. For fisk der vandrer mellem fersk og saltvand i forbindelse med fx gydning, opvækst og fouragering kan der også forventes en positiv

effekt. De mange positive effekter af virkemidlerne på den akvatiske flora og fauna er beskrevet i Nationalt Center og Miljø og Energi's publikation nr. 341 fra 2019 "Virkemidler til forbedring af de fysiske forhold i vandløb" og gennemgås ikke yderligere her.

I størrelsesorden 4 km af de vandløbsstrækninger, hvor der er foreslåede indsatser, er beliggende i Natura 2000 områder. Der er tillige 2 spærringer beliggende i Natura2000 områder. Indsatserne forventes især at være gavnlige for naturtypen "Vandløb med vandplanter" og arterne flodlampret, havlampret, bæklampret, odder og også invertebraterne grøn kølleguldsmed og stor kærguldsmed.

I de kommende forundersøgelser til vandløbsprojekterne undersøges om projekter eventuelt kan påvirke udpegningsgrundlaget for både naturtyper og arter i de udpegede Natura 2000-områder væsentligt. I bekræftende fald foretages en konsekvensvurdering af projektet i forhold til, hvordan projektet kan tilrettelægges eller tilpasses, så det ikke hindrer gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget.

Gennemførelse af indsatserne vil have en positiv effekt på en del arter som i dag optræder på den danske rødliste over truede arter, herunder fx den kritisk truede ål og en lang række invertebrat-arter.

Vandløbsrestaureringen, sammen med andre tiltag som fx vådområder, forventes at medføre en øget tilbageholdelse og omsætning af næringsstoffer, samtidig med at naturindholdet bliver større.

Dette vil også have en gavnlig effekt på miljøtilstanden i Mariager Fjord, som grundet sin fysiske udformning som en tærskelfjord, har et meget ringe vandskifte i inderfjorden, hvilket øger fjordens sårbarhed overfor tilledte næringsstoffer. Adgang til opdateret lokal viden om miljøtilstanden generelt er essentiel for en evaluering af miljøtilstanden i vandområderne.

Indvirkning på Klimatiske faktorer

Nogle af de anvendte virkemidler forventes også at mindske effekterne af de forventede klimaforandringer.

Der forventes genslynget ~4,7 km vandløb og muligvis restaureret hele ådale (~12,4 km). Når vandløbet genslynkes forsinkes vandet på sin vej, hvorved de største afstrømningstoppe udjævnes, så oversvømmelseshændelser i nedstrøms liggende byer og landbrugsarealer reduceres.

Når der fjernes opstemninger og lignende, der spærrer for faunaens vandringer, er den bedste løsning at fjerne "stuvezonen" opstrøms. Hermed genskabes vandløbets kontinuitet, de oprindelige faldforhold genskabes og risikoen for oversvømmelser i de nærmeste omgivelser minimeres.

I forbindelse med gennemførelse af vandløbsprojekterne skal broer, herunder rørbroer ofte etableres for at sikre adgangsforhold. Udskiftningen af broer udføres normalt til større dimensioner som er mere klimasikre løsninger ved stigende vandføringshændelser.

Indvirkning på befolkning og menneskers sundhed

Der vurderes ikke at være væsentlige indvirkninger på befolkningen og menneskers sundhed.

Viser forundersøgelsen at gennemførelse af indsatsen påvirker fx landbrug, skovbrug eller dambrug så det medfører en ændret arealanvendelse og/eller drift, er der mulighed for at opnå kompensation for dokumenteret tab. Der kan fx være tale om flytning eller genåbning af rørlagte vandløb i et dyrket område, som kan betyde at der går dyrkede arealer tabt eller der fås en forringet arrondering af jorden. I de fleste tilfælde vil en påvirkning være meget beskeden og kun lokal.

Indsatserne for at forbedre tilstanden i vandløbene herunder fiskenes levevilkår, øger de rekreative værdier for især lystfiskere og mennesker, der i øvrigt holder af at færdes i naturen. En sund ørredbestand kan derfor påvirke interesserne knyttet til rekreative udfoldelser og turisme, samt fritids- og erhvervsfiskeri.

Specielt i disse coronatider kan en mangfoldig og tilgængelig natur i høj grad bidrage til at højne befolkningens mentale sundhed.

Indvirkning på jordbund

De fleste vandløbsprojekter vil næppe berøre forurenede jord, men ved projekter i specielt byer undersøges dette nærmere i forundersøgelsen. Er der tale om forurenede jord håndteres dette efter gældende regler.

I det omfang konkrete projekter medfører en lavere vandstand i vandløbet og dets nærområde kan forekomme af pyrit udvaskes, hvilket kan resultere i udvaskning af ”okker” til vandløbene. I oplandet ses generelt kun få okkerbelastede vandløb og det anses som et perifert og lokalt problem specielt knyttet til vandløbsspidser. I forbindelse med forundersøgelser vurderes om projektet ligger i et okkerfølsomt område og projektet tilpasses, så der ikke opstår en okkerforurening.

Indvirkning på vandkvalitet, grundvand og luft

Restaurering af vandløb vil fremme en bedre vandkvalitet. I takt med at vandløbenes fysiske tilstand bedres vil iltningen af vandet øges og stofomsætningen i sedimentet forbedres.

Det vurderes, at der ikke vil være negative indvirkninger på vandkvalitet, grundvand eller luft i forbindelse med vandløbsprojekterne.

Indvirkning på landskab

Genopretning af de fysiske forhold i vandløb, ådale, genåbning af rørlagte vandløbsstrækninger og fjernelse af spærringer, kan ud over natur- og miljøgevinsterne

også skabe landskabelige gevinster i form af større visuelle oplevelsesværdier, økologiske landskabskorridorer og et mere naturligt og varieret udtryk.

Indvirkning på kulturarv

I forundersøgelserne til vandløbsprojekterne undersøges risikoen for påvirkninger af særlig kulturarvsinteresser. Under gravearbejde m.v. er der opmærksomhed på muligheden for at finde fortidsminder. Hvis der bliver påtruffet spor efter fortidsminder ved anlægsarbejder, standses dette og det lokale museum kontaktes.

Det visuelle indtryk ved kirker og kulturmiljøer forventes enten ikke at blive påvirket eller blive påvirket positivt som nævnt ovenfor under landskab.

Indvirkning på materielle goder

Det er en samfundsmæssig økonomisk god forretning at investere i sunde fiskebestande. Flere undersøgelser (bl.a. Nielsen og Koed 2016-2017) godtgør, at en lystfiskerfanget ørred generer et sted mellem 1000 og 2.500 kr. pr. kilo, mens de investeringer, der skal til for at skaffe de gode forhold, så de trives og vokser sig sunde og store, kun koster samfundet 115 kr. pr. kg. fisk (Temanummer 41: Danmarks Sportsfiskerforbund om værdien, overvågning og restaurering af ørredvandløb marts 2018).